

על גיל ההמלטה הראשונה

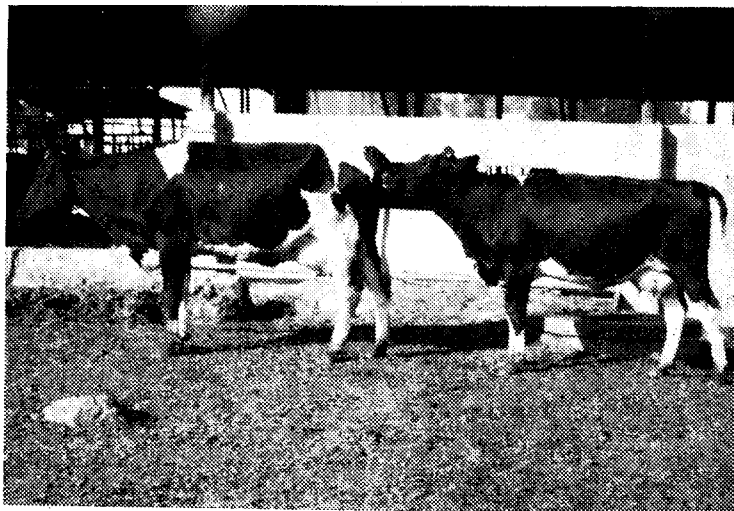
פעמיים, בשנים האחרונות, ראינו צורך לה-
חיש את הרחבת עדר הפרות; פעם ראשונה –
בשנת תשכ"ב, כאשר היה ברור שיוטלו הגב-
לות על היקף הייצור כדי למנוע עודפים, ופעם
שניה – בשעת תשכ"ד, כאשר אושרה לנו מיכר
סת הייצור לפי התכנית החדשה. במקרה הרא-
שון לא יכולנו לדעת מראש באיזו צורה יוגבל
הייצור, אם על ידי קביעת תקרה למספר הפרות,
או על ידי קביעת מיכסת שיווק מסויימת. על כל
פנים רצינו להבטיח לעצמנו עדר פרות, גדול
ככל האפשר. במקרה השני, עם אישור מיכסת
הייצור הסופית, משימתנו היתה לספק לשוק את
מלוא המיכסה בכל מחיר, ומכיוון שזו היתה
גדולה בהרבה ממיכסת השיווק המוקפאת של
תשכ"ג, היה צורך לנקוט באמצעים בלתי רגיר-
לים.

כדי להשיג את המטרה הכנסנו עגל אל תא
העגלות, בנות גיל של 10 חודשים ומעלה, למשך
60 יום, מאמצע אוטוקובר עד אמצע דצמבר,
תוך כוונה להבטיח המלטות לפני סוף ספטמבר
של השנה הקובעת. העגל מילא תפקידו כראוי
וכל העגלות, פרט לבודדות, התעברו והמליטו.
אין בכך כל הפתעה, אך בלכתנו בדרך בלתי
רגילה זו הטרידו אותנו כמה שאלות מעבר
למשימה העיקרית של הגדלת העדר, והתשובות
ביותר ביניהן היו:

1. האם יופיעו קשיים בהמלטה אצל מבכיר-
רות צעירות מאוד?
2. האם מבכירות צעירות מאוד, לאחר המ-
לטתן, יתקשו בהתעברות ויפגרו בהתפתחות,
או שמא נקצר את חייהן הפרודוקטיביים של
אותן הבהמות?
- אינני מנסה להשיב תשובה פסקנית ומלאה
על השאלות האלה, שהרי לא עסקנו במחקר,
והאפשרויות של רישום מדוייק ועיקוב אחרי
ההתפתחות הן מצומצמות בשל לחץ העבודות
השגרתיות.
- התשובה הסופית תינתן, בוודאי, רק לאחר
תצפית של שנים, תוך השוואת תקופות חיים
יצרניים בפרות שהמלטותיהן הראשונות חלו
בגילים שונים.

לשם בחינה ראשונה חילקנו את 138 המב-
כירות שהמליטו בתקופה שבין 2.4.1962 לבין
30.9.1964 ל-8 קבוצות לפי גיל ההמלטה, בהפ-
רש של 60 יום בין קבוצה לקבוצה; חישובנו
בכל קבוצה את הממוצע של אורך התקופה בין
יום ההמלטה לבין יום ההתעברות מחדש. נראה
לנו שזהו קנה-מידה חשוב לצורך קביעת כושר
ההתגברות של הבהמה על משבר המעבר מע-
גלה למצב של פרה – יולדת ונחלבת.

גורלן של המבכירות			ס"ה מבכירות	רווח הזמן בין ההמלטה להתעברות, ימים		גיל ההמלטה הממוצע, ימים	הקבוצות לפי גיל ההמלטה, ימים
יצאו מחמת איי-התעברות	יצאו מסיבות שונות	התעברו		תחומי התנודה	בממוצע		
—	1	3	4	61—97	77	517	—549
2	1	6	9	65—277	135	589	550—609
2	2	11	15	64—268	113	630	610—669
1	2	30	33	64—212	111	703	670—729
5	1	37	43	60—365	135	758	730—789
4	3	17	24	41—229	133	815	790—849
—	3	3	6	83—135	123	887	850—909
—	—	4	4	83—112	98	953	910—
14	13	111	138	41—365	123	735	ס"ה וממוצע

הפרה „בלורית“ ליד פרה מבוגרת; בולט לעין פיגור בהתפתחותה

של 610 ימים ולמעלה מזה, הפכו פרות לכל דבר, ואילו אלה שהמליטו בגיל צעיר מהנ"ל נשארו קטנות מדי, וקשה להגיד בשלב זה אם ישיגו אי-פעם בהתפתחותן וגדילתן את האחרות ויגיעו לגידול רגיל. הצעירה ביותר בין כולן הייתה „בלורית“, שהמליטה וולד חי בגיל של 491 יום, בלי קשיים וסיבוכים, והתעברה כעבור 61 יום, אך נשארה קטנה מאוד: (ראה התמונות).

סקירה זו לוקה, כמובן, בחסר. אין תחת ידינו מספרים על משקל הבהמות בעת ההמלטה. הסיי — חוסר מאזניים מתאימים במשקנו, לעומת זאת לא ייחסנו הפעם חשיבות רבה לתגובות החלב, אם כי נוכחנו שכושר ההנבה איננו קשור בהכרח בגיל מסויים לעת ההמלטה הראשונה.

לא נציע, חלילה, לאחרים ללכת באותה הד־רך, אך אנו בעצמנו למדנו הרבה ולא גירתע לחזור על פעולה מעין זו אם התנאים יכריחונו לכך. על כל פנים התרשמנו מהניסיון שלנו שהמלטה ראשונה בגיל שלמטה מ־20 חודש היא בלתי רצויה, ורק בשעת הדחק, ולשם מטרה מיוחדת, יהיה הבוקר רשאי לסטות מהמקובל.

יוחנן הנדל

הולדה, אדר א' תשכ"ה

הנתונים שבטבלה אינם מראים, לדעתנו, הבד־לים ניכרים ברווח הזמן שהיה דרוש להשגת התעברות, וממילא אי-אפשר לגלות תלות כל שהיא בין גיל ההמלטה וכושר ההתעברות לאחר ההמלטה הראשונה, אפילו במקרים של המ־לטה לא קלה; במספר מקרים היה הכרח בביר תור הוולד בתוך הרחם, ובמקרה אחד אף הור־ציאה מבכירה אחת את הרחם אחרי המלטה קשה, ובכל המקרים האלה לא נגרמו עיכובים בהתעברות. כל המבכירות, שהמליטו בגיל

הפרה „בלורית“